

Andersen, H. Christian

Hans Christian Andersen (1805–75) oli suur Taani kirjanik, näidendite, luuletuste ja romaanide autor, ent kõige kuulsamaks sai ta oma **muinasjuttude** ja teiste **lastejuttudega** (ilmunud 1835–72) ([lastekirjandus](#)).

Tema tuntuimad muinasjutud on "Väike merineitsi", "Inetu pardipoeg" ja "Vankumatu tinasõdur". Paljudest tema juttudest on tehtud filmid ja telelavastused.

KAS SA TEAD?

Väike merineitsi

Väike merineitsi on ühe Anderseni muinasjutu peategelane. Jutus võtab ta endale inimese kuju, et olla koos oma armastatuga. Taanlased on Kopenhaageni sadamasse püstitanud oma lemmikangelasele ausamba. Temast on tehtud ka **Disney** film.

Andid

Andid on maailma pikim mäestik. Piki **Vaikse ookeani** rannikut kulgeva mäestiku pikkus on ligi 9000 km ning ta läbib **Lõuna-Ameerikat Kariibi merest** Hoorni neemeni. Andid ulatuvad läbi **Venezuela, Colombia, Ecuadori, Peruu, Boliivia, Argentina** ja **Tšiili**. Andide ja kogu Ameerika kõrgeim tipp on Argentinasse jääv Aconcagua, see ulatub 6960 m üle merepinna. Andides on mitu 6000 m kõrgemat mäetippu. Peruus asuv Huascarán (6769 m) ja Boliivias asuv Illimani (6462 m) on aasta läbi lumega kaetud.

Vikunja on kõrgelt hinnatud eelkõige oma villa tõttu.

Peruust Anta orust paistev **Salcantay mägi**. Tegemist on Andide ühe kõrgeima tipuga, mis ulatub 6271 m üle merepinna.

Andide taimestik on väga mitmekesine ja oleneb kasvukoha kõrgusest. Ka väga kõrgel Andides võib leida värvikirevaid lilli.

Andides on mäeahelike vahel kõrgtasandikke (Peruus ja Boliivias Altiplano), mägi kõrbeid (Tšiilis Atacama), liustikke (Argentinias Patagoonia) ja tegevvolkaane (Colombias Nevado del Ruiz). Boliivia ja Peruu piiril asuval kõrgplatool paikneb merepinnast 3812 m kõrgusel Titicaca järv – maailma kõige kõrgemal paiknev laevatatav järv. Kuna Andid on geoloogilises mõttes alles kujunemisjärgus olev mäeahelik, on **maavärinad** selles piirkonnas sagedased. Andide **taimestik** ja **loomastik** on väga mitmekesised. Selle põhjuseks on maastiku ja kliima mitmekesisus, sel alal leidub nii troopilist **vihmametsa** kui ka tamme- ja männimetsa. Altiplano ja mägede taimkate on hõre. Mäetippude vaieldamatu valitseja on **kondor** – läänepoolkera suurim lind. Andides leidub rikkalikult maavarasid: kulda, smaragde, plaatinat, pliid, tsinki, tina ja vaske. Andidest on leitud ka suure Kolumbuse-eelse tsivilisatsiooni mälestisi. Tähtsaim leid on **inkade** püha linn **Machu Picchu**. Tänapäeval on see ala koduks paljudele rahvastele ja kultuuridele, sealhulgas **ketšuatele** ja **aimaraadele**.

Inkade püha linn **Machu Picchu** asub Andide keskosas 2500 m kõrgusel.